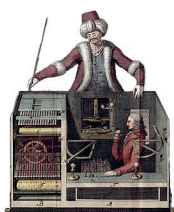

Sobre el concepte d'història

Walter Benjamin

Pròleg i notes de Marc Jiménez Buzzi

Traduccions de Marc Jiménez Buzzi i Arnau Pons

FLÂNEUR. Barcelona 2019

PRÒLEG

Del que ja estic convençut és que per a aquest llibre [L'obra dels passatges], així com en el cas del Trauerspiel, no podria prescindir d'una introducció que tracti de la teoria del coneixement, i, aquest cop, sobretot de la teoria del coneixement de la història. [Carta de Walter Benjamin a Gerschom Scholem, 20 de gener de 1930, escrita originalment en francès.]

Sento molt que les circumstàncies no em permetin, de moment, tenir-lo tan puntualment informat dels meus treballs com jo voldria i com vostè té el dret d'exigir. Acabo d'entrellistar un cert nombre de tesis sobre el concepte d'Història. Aquestes tesis estan vinculades, d'una banda, als punts de vista esbossats al primer capítol del Fuchs. D'altra banda, han de servir d'armadura teòrica del segon assaig sobre Baudelaire. Constitueixen un primer intent de fixar un aspecte de la història que ha d'establir una escissió irremeiable entre la nostra manera de veure les coses i les supervivències del positivisme que, al meu parer, devaluen tan profundament fins i tot aquells conceptes de la Història que, en si mateixos, ens són més propers i més familiars. El caràcter

concís que he hagut de donar a aquestes tesis em dissuadeix de comunicar-les-hi tal com són. Amb tot, vull anunciar-les-hi per dir-li que els estudis històrics als quals em sap dedicat no m'impedeixen pas de sentir-me tan vivament sol·licitat com vostè i els altres amics d'allà pels problemes teòrics que la situació mundial ens planteja d'una manera inevitable. Espero que un reflex dels esforços que enmig de la meua solitud continuo consagrant a la seva solució us arribarà a través del meu Baudelaire. —Com que l'elaboració d'aquestes tesis m'ha encaminat d'una manera imperiosa a continuar endavant amb el Baudelaire li demano permís per ajornar la realització del meu projecte sobre Rousseau i Gide. [A Max Horkheimer, París, 22 de febrer de 1940, fragment, escrita originalment en francès.]

*Pel que fa a la teua pregunta sobre unes notes que es remun-
tarien a la conversa que vam tenir a l'ombra dels castanyers
[el 1937], va arribar en un temps en què m'ocupaven pre-
cisament aquestes notes. La guerra i la constel·lació que
ha portat amb ella m'han dut a redactar uns pensaments
dels quals puc dir que fa gairebé vint anys que els guardo
amagats dins meu o, més ben dit, amagats de mi mateix.
Aquest també és el motiu pel qual a penes si us els he dei-
xat entreveure d'una manera superficial. La conversa sota
els castanyers va ser una bretxa en aquests vint anys. En-*

Sobre el concepte d'història

Versió dels Gesammelte Schriften

Bekanntlich soll es einen Automaten gegeben haben, der so konstruiert gewesen sei, daß er jeden Zug eines Schachspielers mit einem Gegenzuge erwidert habe, der ihm den Gewinn der Partie sicherte. Eine Puppe in türkischer Tracht, eine Wasserpfeife im Munde, saß vor dem Brett, das auf einem geräumigen Tisch aufruhte. Durch ein System von Spiegeln wurde die Illusion erweckt, dieser Tisch sei von allen Seiten durchsichtig. In Wahrheit saß ein buckliger Zwerg darin, der ein Meister im Schachspiel war und die Hand der Puppe an Schnüren lenkte. Zu dieser Apparatur kann man sich ein Gegenstück in der Philosophie vorstellen. Gewinnen soll immer die Puppe, die man »historischen Materialismus« nennt. Sie kann es ohne weiteres mit jedem aufnehmen, wenn sie die Theologie in ihren Dienst nimmt, die heute bekanntlich klein und häßlich ist und sich ohnehin nicht darf blicken lassen.

Com se sap, diu que hi va haver un autòmat que estava construït de tal manera que, a cada moviment d'un jugador d'escacs, hi responia amb un moviment contrari que li assegurava de guanyar la partida. Un titella amb un vestit turc i un narguil a la boca seia davant del tauler, que descansava damunt d'una taula espaiosa. Amb un sistema de miralls, es creava la il·lusió que la taula era transparent per totes bandes. En realitat, a dins s'hi amagava un nan geperut que era un mestre dels escacs i dirigia la mà del titella amb uns cordills. Podem imaginar una correspondència d'aquest aparell en la filosofia. Sempre guanyarà el titella, que anomenen «materialisme històric». Pot enfrontar-se a qualsevol com si res, sempre que tingui al seu servei la teologia, que avui, com se sap, és petita i lletja, i en tot cas no s'ha de deixar veure.

»Zu den bemerkenswerthesten Eigenthümlichkeiten des menschlichen Gemüths«, sagt Lotze, »gehört... neben so vieler Selbstsucht im Einzelnen die allgemeine Neidlosigkeit jeder Gegenwart gegen ihre Zukunft.« Diese Reflexion führt darauf, daß das Bild von Glück, das wir hegen, durch und durch von der Zeit tingiert ist, in welche der Verlauf unseres eigenen Daseins uns nun einmal verwiesen hat. Glück, das Neid in uns erwecken könnte, gibt es nur in der Luft, die wir geatmet haben, mit Menschen, zu denen wir hätten reden, mit Frauen, die sich uns hätten geben können. Es schwingt, mit andern Worten, in der Vorstellung des Glücks unveräußerlich die der Erlösung mit. Mit der Vorstellung von Vergangenheit, welche die Geschichte zu ihrer Sache macht, verhält es sich ebenso. Die Vergangenheit führt einen heimlichen Index mit, durch den sie auf die Erlösung verwiesen wird. Streift denn nicht uns selber ein Hauch der Luft, die um die Früheren gewesen ist? ist nicht in Stimmen, denen wir unser Ohr schenken, ein Echo von nun verstummten? haben die Frauen, die wir umwerben, nicht Schwestern, die sie nicht mehr gekannt haben? Ist dem so, dann besteht eine geheime Verabredung zwischen den gewesenen Geschlechtern und unserem. Dann sind wir auf der Erde erwartet worden. Dann ist uns wie jedem Geschlecht, das vor uns war, eine *schwache* messianische Kraft mitgegeben, an welche die Vergangenheit Anspruch hat. Billig ist dieser Anspruch nicht abzufertigen. Der historische Materialist weiß darum.

«Un dels trets més remarcables de la naturalesa humana —diu Lotze— és [...], al costat de tant d'egoisme en l'individu, la manca general d'enveja de cada present envers el seu futur.» Aquesta reflexió ens porta a pensar que la nostra imatge de la felicitat està completament tenyida per l'època en què ha transcorregut la nostra existència. La felicitat que podríem envejar es troba només en l'aire que hem respirat, amb les persones amb què podríem haver parlat, amb les dones que se'ns podrien haver lliurat. Dit altrament, en la idea de la felicitat ressona inevitablement la de la redempció. Passa el mateix amb la idea del passat que la història fa seva. El passat conté un índex secret que el remet a la redempció. ¿O no ens frega un alè de l'aire que envoltava els qui van viure abans que nosaltres? ¿O no hi ha, en les veus que escoltem, un eco de les que avui ja han emmudit? I les dones que festegem, ¿que no tenen germanes que no han arribat a conèixer? Si això és així, és que hi ha una cita secreta entre les generacions passades i la nostra. I és que se'ns esperava a la terra. I que, com a totes les generacions anteriors, se'ns ha concedit una *dèbil* força messiànica que el passat té dret a reclamar. No podem despatxar-la a la lleugera, aquesta reclamació. El materialista històric ho sap.

III

Der Chronist, welcher die Ereignisse hererzählt, ohne große und kleine zu unterscheiden, trägt damit der Wahrheit Rechnung, daß nichts was sich jemals ereignet hat, für die Geschichte verloren zu geben ist. Freilich fällt erst der erlösten Menschheit ihre Vergangenheit vollauf zu. Das will sagen: erst der erlösten Menschheit ist ihre Vergangenheit in jedem ihrer Momente zitierbar geworden. Jeder ihrer gelebten Augenblicke wird zu einer citation à l'ordre du jour – welcher Tag eben der jüngste ist.

III

El cronista que narra els esdeveniments sense distingir entre grans i petits té en compte la veritat segons la qual res del que mai s'hagi esdevingut no pot donar-se per perdut per a la història. Ara bé, només la humanitat redimida arriba a posseir plenament el seu passat. Això vol dir: només la humanitat redimida pot citar el seu passat en cada un dels seus moments. Cadascun dels seus instants viscuts esdevé una *citation à l'ordre du jour* —un dia que no és altre que el del judici final.